

НАТХНЕННЕ АД МАЛОЙ РАДЗІМЫ

Сцэнарый літаратурна-музычнай гасцёўні па творчасці пісьменніка-земляка В. А. Жуковіча

*Да мерапрыемства аформіць аднаімённую кніжную выставу.
Ціха гучыць песня “Маці зямля” сл. і муз. Е.Жуковіч.*

Вядучы 1. Добры дзень паважання гасці і жыхары Каменца!

Вядучы 2. Ніхто не стане аспрэчваць ісціну, што ўсякі час нараджае сваіх герояў, якімі ў праве ганарыцца зямля, нарадзіўшая іх. Спакон вякоў камянецкая зямля ўзгадоўвае людзей, годных павагі.

Чытальнік 1.

Шырока павеяла родным:
Шчыруе трактарны стан,
І ўзносіцца ў неба свабодна
Бярозка – зялёны фантан.

Навокал – палёў прасторы,
На ўзмежку цвіце зверабой,
І аж з-пад сіняга бору
Жытнёвы бяжыць прыбой.

Тут шчасце маё і вытокі
Імкненняў маіх і спраў.
Калісьці тут бор высокі
Мне самавітасці даў.

Багатыя славай і хлебам,
Дужасць далі мне палі.
І нават кропельку неба
Тут вочы мае ўзялі.

Вядучы 1. Сённяшняю нашу сустрэчу мы прысвячаем аўтару гэтых радкоў, нашаму земляку, паэту, пісьменніку, перакладчыку, добраму сябру Саюза пісьменнікаў Беларусі. Сёння у нас ў гасцях Васіль Аляксеевіч Жуковіч.

Вядучы 2. Імя Васіля Жуковіча знаёма не толькі жыхарам нашага раёна, але і далёка за яго межамі. Яго ведаюць як таленавітага паэта і светлага душой чалавека, які валодае талентам бачыць свет інакш, чым усе навокал і перадаць гэта пачуццё з дапамогай вершаў.

Чытальнік 2.

Я родам з тых мясцін лясных,
Дзе і раку завуць Лясною,
Дзе у бярозы і сасны

Аблокаў пух над галавою.

Пад месяцам прыціхне бор,
І лягуць казачныя цені,
І да стажка у светлы двор
Падыдуць лёгкія алені.

Загляне ў вокны цішыня,
Абрусам маці стол засцеле.
Пра князя ратных валынян,
Пра Камянец і Берасцею

Пачне расказаць дзед. І шум
Сівых вякоў дыхне над пушчай...
Май толькі чуйную душу
І сэрцам, сэрцам будзь відушчы.

Вядучы 1. Вытокі таленту творцы на Камянеччыне. Васіль Аляксеевіч Жуковіч нарадзіўся 21 верасня 1939 года на самым ускрайку Белавежскай пушчы на хутары Забалацце ў сялянскай мнагадзетнай сям'і, дзе будучы пісьменнік быў апошнім восьмым дзіцём.

Вядучы 2. Жыццёвыя шляхі Васіля Жуковіча ад пачатку былі пакручастымі. Нарадзіўшыся напярэдадні пякельнай бойні, ён рана страціў родных (бацька і брат былі беспадстаўна абвінавачаны і рэпрэсаваны).

Васіль Аляксеевіч раскажыце пра сваё пасляваеннае дзяцінства, пра сваю матулю, пра ваш сіроцкі лес пры жывым бацьку?

Вядучы 1. Нягледзячы на цяжкае дзяцінства, будучы паэт не зламаўся, працярабіў сцежку ў літаратуру. Характэрна навакольных краявідаў, маміныя песні і казкі, дзедавы і бацькавыя паказкі ў гісторыю краю, хрысціянскія заветы фарміравалі духоўны свет Васіля. Гэты свет пазней перайшоў у яго творы.

Вядучы 2. Яшчэ змалку Васіль любіў пісаць вершы. Прыгажосць пушчанскага краю рабіла вялікія ўражанні, натхняла, навявала роздумы і мары на тонкага душой хлапчука. Ён зачароўваўся прыгажосцю родных мясцін, любіў назіраць за з'явамі прыроды, за жывёламі, а ўсе свае ўражанні і пачуцці выказваў у цудоўных вершах.

Чытальнік 1.

Люблю цябе, дарога дарагая,
Калі над жытам жаўранак спявае,
калі з табой гамоняць каласы,
калі змаўкаюць птушак галасы.

Люблю цябе дарога палявая,
калі самотна ў небе праплывае

ў далёкі вырай жураўліны клін,
калі шугае полымя калін.

Люблю цябе дарога палявая,
як над табою хмар гурма сівая
праносіцца, прыносяць халады
і замятае свежыя сляды.

Тут размаўляю моўчкі з родным краем,
тут маіх дум ніхто не разбурае;
дарога светлая, на мілую зямлю
вядзеш, таму заўжды цябе люблю.

Вядучы 1. Яшчэ школьнікам Васіль Жуковіч перажыў радасць пабачыць сваё імя ў друку. Яго першы верш «Родныя мясціны» быў надрукаваны у газеце «Піянер Беларусі» у 1956 годзе.

Вядучы 2. Пасля заканчэння Дзмітровіцкай сярэдняй школы юнак падаўся на уласны хлеб, пачаў працаваць на заводзе будаўнічых дэталей. Жаданне выказаць свае думкі і пачуцці на паперы пераадолела, так ён паступіў на філалагічны факультэт Брэсцкага педінстытута. Заўчасная смерць маці і невымерная боль страты роднага чалавека прымусіла Васіля Жуковіча перавесціся на завочнае навучанне, зноў шукаць свой хлеб. Так лёс звязаў яго з рэдакцыяй газеты «Зара над Бугам», а пасля з Брэсцкай студыяй тэлебачання.

Вядучы 1. Паэтычны голас Васіля Жуковіча гучаў на старонках абласнога і рэспубліканскага друку. Вершы маладога паэта заўважлі ў сталіцы. Рашэнне пераезду ў Мінск далася яму нялёгка, але рашучае слова настаўніка і сябра Уладзіміра Калесніка дапамагло прыняць вернае рашэнне. Ужо не адно дзесяцігоддзе наш зямляк жыве ў сталіцы, дзе працаваў у газеце «Знамя юности» і часопісе «Полымя», выдавецтвах «Мастацкая літаратура» і «Юнацтва», Рэспубліканскім цэнтры эстэтычнага развіцця дзяцей, а з 1982 года знаходзіцца на творчай працы.

Вядучы 2. Дзе б ні апынуўся Васіль Жуковіч — ці то ў Брэсце, ці то ў Мінску, але сувязі з малой радзімай не парывае, усюды яму бачыцца і сніцца роднае... У адным з вершаў паэт шчыра прызнаецца:

Не прыцьміць старонка мне другая
нашых краявідаў і дарог.
І цябе, сямейка дарагая,
дзе б ні быў, у сэрцы я бярог.

Вядучы 1. Сялянская працавітасць, спадчынная, зацятая настойлівасць і безумоўны талент сталі падмуркам будучых літаратурных поспехаў Васіля Жуковіча. Паэзія і адукацыя вытанчлі і без таго чулае сэрца паэта. Яго творчасць выклікае цікавасць, бо шчырасць, жыццёвая

праўда, любоў да чалавека, прыроды, роднай зямлі, прыцягваюць людзей ва ўсе часы.

Вядучы 2. Шырыня творчага дыяпазону пісьменніка ўражвае, ён разрываецца ў жанрах, а лік выданняў яго аўтарства ідзе на дзясяткі. Найбольш яркава Васіль Жуковіч праявіў сябе ў плыні лірыкі, якую прынята называць грамадзянскай. Выйшлі ў свет яго кнігі высокамастацкай паэзіі: «Паклон», «Цана цішыні», «Твая місія», «Разняволенне», «У храме хараства і смутку», «Золата лістападу», «Не завіце радзіму малой». Кожны яго паэтычны зборнік – гэта часцінка сэрца паэта.

Чытальнік 2.

Ой, ты радасць мая адвечная –
Камянецкая старана!

Бачу слынную Белую Вежу я,
Так далёка відна яна!

Мне яна падаецца відушчаю.

Мкнуцца словы з грудзей:

добры дзень!

І насустрач з дрымучае пушчы мне

Роднай песняй Лясная іде.

Вядучы 1. У сваіх вершах Васіль Жуковіч адлюстроўвае біяграфію свайго сэрца, якое не можа ахаланець да роднага, вясковага свету. Любоў тонкага лірыка да роднага куточка знайшла адбітак у кнізе “Не завіце радзіму малой”, дзе шмат старонак прысвячае паэт сваім вытокам – зямлі берасцейскай і землякам.

Адразу паўстае пытанне, Васіль Аляксеевіч, а як нарадзілася такая назва?

Пэўна, адказам на гэта пытанне стане наступны верш.

Чытальнік 1.

Малая радзіма... Правал паміж слоў,
хоць нехта ў іх сплаў і паверыў;
назваў нехта нават святыню малой,
аднёс яе ў шэраг памераў.

Існуе малы пералесак, лясок,
і рэчка малая, і поле...

Куток, дзе ступіўшы найпершы свой крок,
малым не бывае ніколі.

Існуе малая трава і лаза,
крыніцы вузенькае ложа.

Куток, дзе ты першае слова сказаў,
малым называцца не можа.

Радзіма... У ёй да сканчэння вякоў
прастору душа набывае.
Магчыма, бывае малая любоў,
святынi малой не бывае.

Вядучы 2. Сёння роднай старонкі Васіля Жуковіча ўжо няма на карце раёна. Але прыгажосць роднага краю, бацькоўскай зямлі назаўсёды засталася ва ўяўленнях і памяці паэта, яскрава паўстае ў аўтабіяграфічнай аповесці “Як адна вясна” і шматлікіх вершах.

Чытальнік 2.

З пяшчотнай, светлаю тугою
Сустрэў старонку я сваю.
Усё тут сэрцу дарагое,
Адно не ўсё я пазнаю.

Чамуж бясконца памяць будзяць
Карціны першыя, калі
На дабрабыт змяняюць людзі
Абрысы вольнае зямлі?

Дыхнула родным, цёплым ветрам
І вецер той разварушыў
Нязгасны даўні жар у нетрах
Непачужэлае душы.

У межах велічнай Айчыны
Радзіма ў кожнага адна,
Навек дзіцячымі вачыма
Запамінаецца яна.

Мясціны мілыя! Бязмежна
Люблю вас, помню, берагу
І ў вашых зменах непазбежных
Знаходжу светлую тугу.

Вядучы 1. Значнае месца ў творчасці Васіля Жуковіча займаюць успаміны пра сваё вясковае дзяцінства і юнацтва, пра родных і блізкіх. Шмат вершаў прысвечана дзеячам беларускай культуры, у іх ліку Яўгенія Янішчыц, Ніна Мацяш, Ніл Гілевіч, Алесь Разанаў, свайму настаўніку і сябра Уладзіміру Калесніку.

Вядучы 2. Светлай памяці маці паэт прысвяціў верш “Твая жыццёвая палоска”, перапоўнены высокім духоўным сэнсам.

Чытальнік 1.

Мая добрая мама – уся вёска

цябе памятала такой,
твайго лёсу – жыцця палоска
была вузкаю ды цяжкой.

Далей вёскі ты рэдка хадзіла.
Пастарэла ты без пары:
Васьмярых дзяцей нарадзіла,
Узрасціла нас шасцярых.

Час бязлітасны, час суровы
Непасільную ношу даваў.
З поля бульбу, а з леса дровы
На сабе валакла удава.

То чакала касы лагчына,
То насення чакала ралля.
Ты не ведала адпачынку.
Аддыхну, гаварыла пасля.

Толькі б сталі на ногі дзеці,
Выйшлі ў людзі дочки, сыны.
Толькі б ціха было на свеце,
Толькі б больш не было вайны!

Вядучы 1. Дарагі вобраз маці праходзіць праз усе зборнікі вершаў.
Акрамя таго шмат вершаў прысвечана каханай, дачцэ і ўвогуле жаночай
прыгажосці.

Чытальнік 2.

Многа ёсць загадак, многа тайнаў
У жаночай радасці й красе,
Але усім відаць, як жыццядайна
У сабе жанчына свет нясе,
Ну а з першай, з лішняю маршчынкай
Як змірыцца?..
Бачу я даўно:
Любіць адлюстроўвацца жанчына
На тэлеэкране і ў кіно,
І на фотаздымку, на карціне,
У любімага ў вачах і снах...
Ды найлепей адлюстроўвацца жанчыне
У сваіх дачушках і сынах.

Вядучы 2. Варта адзначыць добры плён Васіля Жуковіча на ніве
дзіцячай літаратуры. Дзіцячым творам паэт надае асаблівую ўвагу,
адчуваецца добрае веданне дзіцячай псіхалогіі, уменне даступна гаварыць

з малым чытачом. Гэта ж удаецца далёка не кожнаму і сведчыць пра асаблівую адоранасць творцы.

Вядучы 1. На рахунку аўтара мноства розных кніжак для дзяцей, сярод якіх зборнікі вершаў, казак, загадак: «Гуканне вясны» (1980), «Цудоўная краіна» (1997), «Свет— дзівосны» (2000), «Хто хацеў бы пакатацца?» (2014), «Казачны сад», «Крылатыя сябры».

Чытальнік 1.

Мір, Радзіма, мама –
усяму аснова.

Мір, Радзіма, мама –
Нам святыя словы.

Замяніць і страціць
нельга, немагчыма
першыя паняцці:

мама,

мір,

Радзіма.

Вядучы 2. Творы нашага слыннага літаратара спалучаюцца моцнымыхаваўчым патэнцыялам, уключаны ў школьную праграму для дзяцей. Васіль Жуковіч зразумела гаворыць пра вечныя каштоўнасці. У яго кнігах дзеці знойдуць лірычныя вершы пра Беларусь, яе чароўную прыроду, маляўнічыя краявіды, пра святыні і святых, пра слаўтых людзей, і вядома ж, пра саміх сябе, дзіцячыя справы, клопаты, забавы і прыгоды, радасці і засмучэнні, захапленні і здзяйсненні.

(Чытанне верша “Кім быць” на ролях)

Вядучы 1. Васіль Аляксеевіч Жуковіч – самабытны аўтар на пісьменніцкай ніве, самаахвярны, самаадданы і абавязковы чалавек, сапраўдны патрыёт нашай Бацькаўшчыны. Аптымізмам, улюблёнасцю ў жыццё, творчым запалам і неабыхавасцю да лёсу беларускага народа і роднай мовы прасякнуты яго вершы. Менавіта беларускім дзецям адрасаваны наступныя радкі.

Чытальнік 2.

Нехта ад мовы сваёй адракаецца.

Важна, каб ты з яго прыклад не браў.

Ён пашкадуе яшчэ і пакаецца,

ён зразумее: сябе абакраў.

Родная мова – багацце народнае;

штоб ні чынілі цары, каралі,

ззяла яна прыгажосцю прыроднаю,

годна ішла па бацькоўскай зямлі.

Родная мова, што продкамі дадзена,

што з даўніны да нашчадкаў ішла,
страшна зняважана, д`яблу прададзена,
месца ў бацькоўскіх краях не знайшла.

Ва установах яна забаронена,
гоніць яе абывацель ліхі...
Будзе законам яна абаронена,
не аставайся да мовы глухі!

Знай, што не ведаць яе – тое самае,
што і душой ачарствець, анямець,
жыць ад калыскі з ласкаваю мамаю
і не цаніць яе не разумець.

Мілая мова твая, паэтычная,
спеўная і гаваркая яна,
свеціцца ўсёй чысцінёю крынічнаю,
водарам дыхае, быццам вясна.

Вядучы 1. У сваёй творчасці Васіль Жуковіч адклікаецца на ўсе падзеі,
што адбываюцца ў свеце: Афганістан, Чарнобыль..., з болем ён гаворыць
пра вайну і яе ахвяры.

Чытальнік 1.

“Невядомы, невядомы, невядомы...” -
Золатам на плітах мармуровых.
Я не ведаў слоў такіх суровых –
Стыне кроў перад людскою бядою.

“Невядомы, невядомы, невядомы...” -
Гэтак безнадзейна, гэтак многа!
Дзень і ноч маліла маці Бога,
каб сыноч вярнуцца змог дадому.

“Невядомы, невядомы ...” Як жа гэта?!
Уявіць хачу іх на імгненне –
Толькі цень бачу, толькі цені,
Цьмяныя салдатаў сілуэты.

Праплываюць вытаптаным жытам
Цені – нашы хлопцы дарагія...
Ах, навошта ў свеце ёсць такія
Надпісы суровыя на плітах?!

Вядучы 2. Творчасць нашага земляка багатая і на праявілі творы. У
2015 г. выйшла кніга прозы «Арабінавая ноч». Гэта кніга вызвала

цікавасць, яна пра дабро і зло, пра ўменне захаваць моц духу, супрацьстаяць разбуральным сілам і экстрэмальным умовам, трывала перажыць жыццёвыя нягоды. Аўтар разважае пра сэнс чалавечага жыцця, асэнсоўвае складаныя праблемы сучаснасці, выкрывае і асуджае недахопы, розныя зганы ў чалавечым характары.

Вядучы 1. Васіль Жуковіч вядомы і як творца-гумарыст. Ён аўтар шматлікіх гумарэсак, баек, пародый, эпіграм. Зборнік сатыры і гумару «Цудадзейны вітамін» (2011) увабраў у сябе творы, якія вызначаюцца высокім густам, дасціпным гумарам, дабразычлівасцю і між тым выкрываюць вострыя праблемы сучаснага жыцця.

Чытальнік 2.

Для надначаленых мае бас.
а для начальства – тэнар:
перад вышэйшымі кожны раз
выцягваецца антэнай.

Не думаў – галавой ківаў,
але навукай кіраваў.
І доўга плкакала навука:
Калі мая мінецца мука?

Вядучы 2. Наш зямляк заявіў сябе і як паэт-песеннік. Шмат вядомых песен, што гучаць на радыё і тэлебачанні напісана на яго словы. На вершы Васіля Жуковіча пішуць песні такія вядомыя айчынныя кампазітары, як Эдуард Зарыцкі, Леанід Захлеўны, Уладзімір Буднік, Алена Атрашкевіч.

Шматлікія лаўрэаты музычных конкурсаў выконваюць песні на словы нашага земляка. Спалучэнне кранальных вершаў і музыкі вызываюць трапяткія пачуцці, абуджаюць душу і сэрца, а пераканацца ў гэтым дапаможа наступная песня.

(Песня “Маці” сл. В.Жуковіч., муз. А.Атрашкевіч)

Вядучы 1. Сярод зборнікаў песен найбольш прыкметныя — «Дарога ля жыта» (1997), «Спяваем разам» (2008), «Дарогамі вайны і перамогі» (2010). Быў выдадзены дыск «Імклівая рака» з песнямі на словы Васіля Жуковіча.

Прапануем паслухаць і атрымаць асалоду ад чароўных слоў і музыкі.

(Песня “Не бывае неба лепшага” сл. В.Жуковіч., муз. А.Атрашкевіч)

Вядучы 2. Былы год быў багаты для Васіля Жуковіча на падзеі, юбілейная дата фактычна супала з датай прысваення звання ганаровага грамадзяніна Камянецкага раёна.

Вядучы 1. Васіль Аляксеевіч, нізкі Вам паклон за вашу працу. Вы на асабістым прыкладзе паказваеце, што і размяняўшы восьмы дзясятак можна і патрэбна быць жывым, рухавым, творча неспакойным, выразна мэтанакіраваным і – галоўнае – улюбёным у жыццё і людзей.

Вядучы 2. Здароўя, даўгалецця, натхнення, творчага і жыццёвага плёну і новых кніг Вам паважаны Васіль Аляксеевіч!

Вядучы 1. Мы шчыра спадзяемся, што гэты дзень і наша сустрэча надоўга застануцца ў нашай памяці.

Закончыць нашу сустрэчу хочацца вершам нашага дарагога госця:

Чытальнік 1.

Выгодаў шмат гатоў аддаць я
За шолах жыта і бяроз
У краі, дзе магіла маці,
Дзе нарадзіўся і узрос.
Аддам спаўна душы багацце
Краіне самых светлых кроз,
Каб не памерла мова маці,
Адно з якой мой шчасны лёс.

(Песня “Мая зямля”, сл. В.Жуковіч., муз. А.Атрашкевіч)

Літаратура:

1. Паклон : вершы / Васіль Жуковіч. Мінск : Мастацкая літаратура, 1974. - 93 с.
2. Мелодыя святла : вершы / Васіль Жуковіч. Мінск : Мастацкая літаратура, 1976. - 111 с.
3. Цана цішыні : вершы / Васіль Жуковіч. Мінск : Мастацкая літаратура, 1985. - 119 с. : іл.
4. Разняволянне : Лірыка. Публіцыстыка. Гумар / Васіль Жуковіч. Мінск : Мастацкая літаратура, 1990. - 238 с. : іл.
5. У храме хараства і смутку : кн. паэзіі : [для ст. шк. узросту] / Васіль Жуковіч. Мінск : Мастацкая літаратура, 2003. - 165 с.
6. Не завіце радзіму малой : кніга паэзіі / Васіль Жуковіч. Мінск : Кнігазбор, 2009. - 245 с.
7. Літаратурная карта Берасцейшчыны.- Брэст : ААТ Брэсцкая друкарня, 2008. - С. 303 – 306.
8. Ляшук В. Я., Літаратурная Берасцейшчына : краязнаўчыя нарысы, партрэты, артыкулы / В. Я. Ляшук, Г. М. Снітко. — Мінск : Літаратура і Искусство, 2008. — С 242 – 243.
9. Несцяровіч, Л. “Не завіце радзіму малой: размова з калегамі па кнізе В. Жуковіча / Л.Несцяровіч // Бібліятэка прапануе. – 2011. - № 6. – С. 5 -6.
10. Маліноўскі, М. Царственнае" Золата лістапада" Васіля Жуковіча : [аб апошнім выданні паэта Васіля Жуковіча "Золата лістапада"] / Міхась Маліноўскі // Навіны Камянеччыны. - 2012. — 1 верасня. — С. 6.

11. Лаўранчук, Т. Чулае сэрца паэта : [пра пісьменніка В.А.Жуковіча] / Тамара Лаўранчук // Навіны Камянеччыны. - 2014. — 3 мая. — С.21
12. "Пясняр роднага кута" : Васілю Жуковічу - 75 // Народная трыбуна. - 2014. — 26 верасня. — С.11.
13. Шпакова, Ю. Кніга суровай прозы : [пра кнігу прозы В. Жуковіча "Рабінавая ноч"] / Юлія Шпакова // Літаратура і мастацтва. - 2015. — 20 лістапада (№46). — С.3.
14. Жуковіч, В. А. Маміна слова. Санет. Тыповая карціна. Рэчка Лясная : вершы / Васіль Жуковіч // Народная трыбуна. - 2014. — 26 верасня. — С.11.

Складальнік:

І. У. Данілюк